

การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของโลก

๑. ธรณีภาค

๑.๑ โครงสร้างของโลก ประกอบด้วย ๓ ชั้น คือ
ชั้นเปลือกโลก

- เปลือกโลกภาคพื้นทวีป (**SIAL**) องค์ประกอบคล้ายหินแกรนิต
- เปลือกโลกภาคพื้นสมุทร (**SIMA**) องค์ประกอบคล้ายหินบะซอลต์

ชั้นเนื้อโลก

- เนื้อโลกส่วนบนสุด มีสถานะเป็นของแข็ง
- เนื้อโลกส่วนบน ประกอบด้วยหินหลอมละลาย หรือแมกมา
- เนื้อโลกส่วนล่าง ประกอบด้วยหินหนืดที่มีความหนืดมากกว่าเนื้อโลกส่วนบน

ชั้นแก่นโลก

- แก่นโลกส่วนนอก ประกอบด้วยเหล็กกับนิกเกิล อยู่ในสภาพหลอมละลาย
- แก่นโลกส่วนใน ประกอบด้วยเหล็กกับนิกเกิล อยู่ในสภาพของแข็ง

๑.๓ การเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ

๑) การเปลี่ยนแปลงภายในโลก

๑.๑ การเคลื่อนที่ของแผ่นธรณีภาค

- เคลื่อนที่เข้าหากัน

- เคลื่อนที่แยกจากกัน

- เคลื่อนที่สวนกัน

แผ่นเปลือกโลก

๑๕ แผ่น

แผ่นเปลือกโลกแบ่งออกเป็น 15 แผ่น ดังนี้

1. แผ่นยูเรเชีย (**Eurasian plate**)
2. แผ่นแปซิฟิก (**Pacific plate**)
3. แผ่นออสเตรเลีย (**Australian plate**)
4. แผ่นฟิลิปปินส์ (**Philippines plate**)
5. แผ่นอเมริกาเหนือ (**North American plate**)
6. แผ่นอเมริกาใต้ (**South American plate**)
7. แผ่นสกอตเชีย (**Scotia plate**)
8. แผ่นแอฟริกา (**African plate**)
9. แผ่นแอนตาร์กติก (**Antarctic plate**)
10. แผ่นโคโคส (**Cocos plate**)
11. แผ่นอินเดีย (**Indian plate**)

12. แผ่นฮวนเตฟูกา (Juan de Fuca plate)

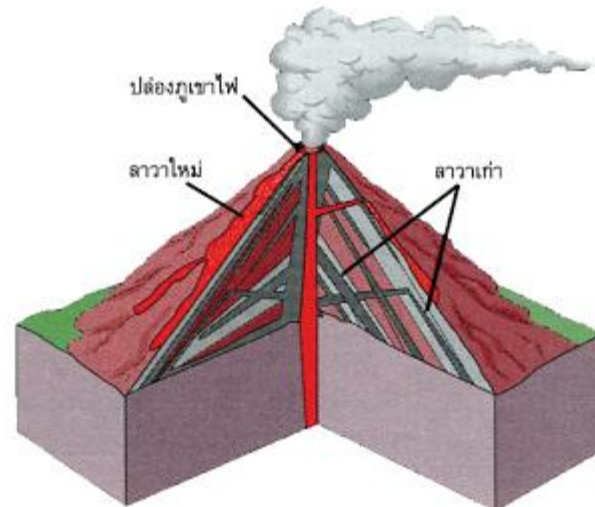
13. แผ่นอาหรับ (Arabian plate)

14. แผ่นนาซกา (Nazca plate)

15. แผ่นแคริบเบียน (Caribbean plate)

การเกิดแผ่นดินไหว

เป็นการสั่นสะเทือนของเปลือกโลก เกิดจากการปลดปล่อยพลังงานที่สะสม
ออกมาการประทุของภูเขาไฟ เกิดจากแผ่นเปลือกโลกเกิดรอยแยกทำให้แมกมา
ไหลออกมา เรียกว่า ลาวา

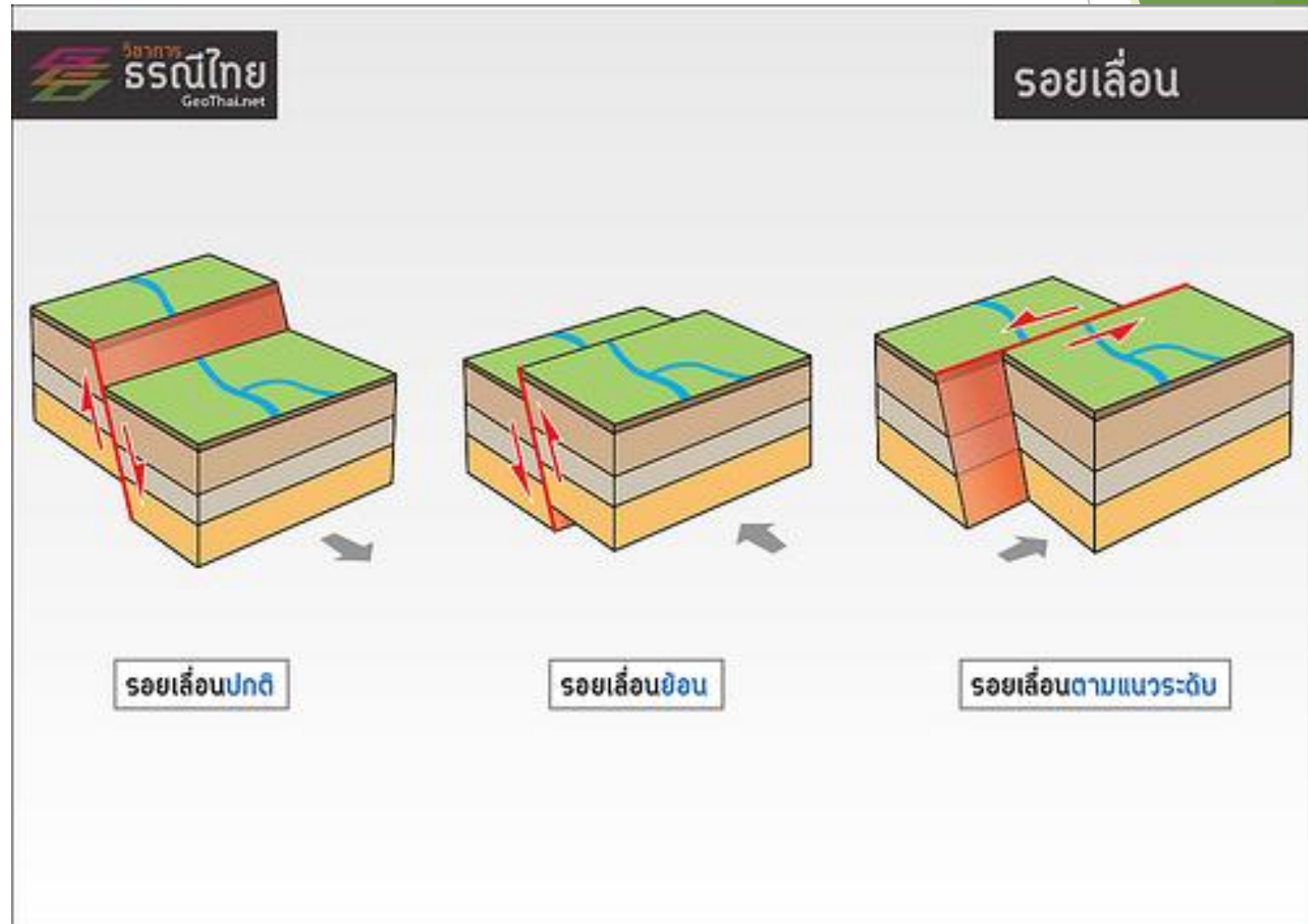

โครงสร้างทางธรณีวิทยา

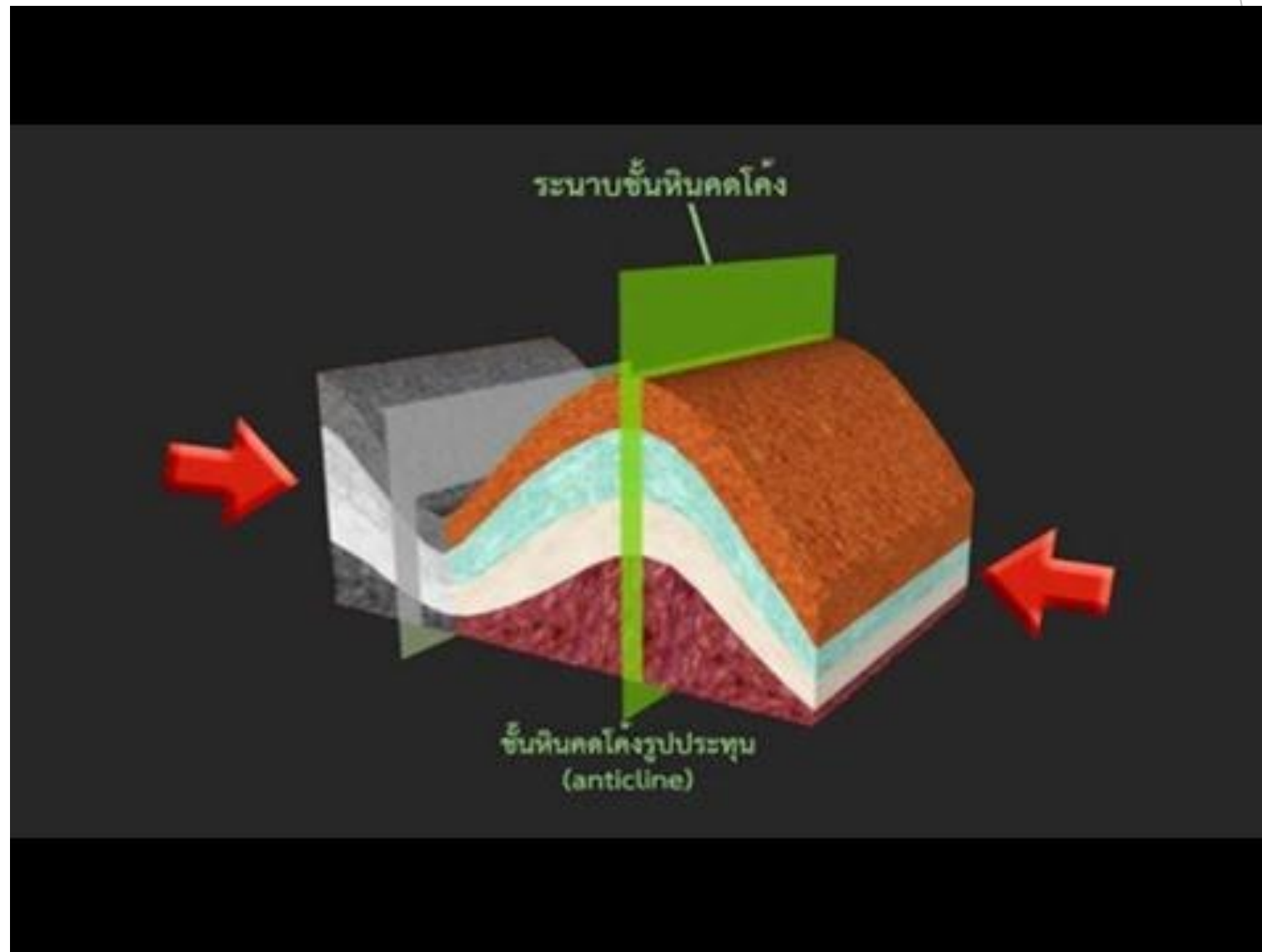
การเคลื่อนที่ของแผ่นเปลือกโลกทำให้เกิดโครงสร้างทางธรณีวิทยาและ

ภูมิประเทศได้หลากหลาย เช่น

-โครงสร้างรอยเลื่อน

โครงสร้างคดโค้ง

กระบวนการปรับระดับพื้นผิวโลก

- ๑) การผุพังอยู่กับที่ เช่น แสงแดด น้ำ เคมี
๒. การกร่อน เป็นกระบวนการที่หินและดินแตกหัก เกิดจาก เช่น ธารน้ำไหล คลื่น ลม ธารน้ำแข็ง
๓. การพัดพาและการทับถม เกิดจากการพัดพาตะกอน ไปทับถมอีกที่หนึ่ง โดยตัวกระทำ เช่น ธารน้ำแข็ง กระแสน้ำ ลม ฯ
๔. การเคลื่อนที่ของมวล เกิดจากก้อนหินหรือดิน ร่วงหล่นไปตามความลาดชันเนื่องจากน้ำหนักมาก

กระบวนการปรับระดับพื้นผิวโลก

การผุพังอยู่กับที่

เป็นกระบวนการที่ทำให้แร่ประกอบหินเกิดการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและทางเคมี ผุกร่อน แตกหัก ละลาย เป็นการเปลี่ยนสภาพที่อยู่ ณ ที่เดิม

ทางกายภาพ

เกิดจากแรงกดดันและอุณหภูมิ หินและแร่ขยายตัวไม่เท่ากันจนแตกหลุดออกจากกัน

ทางเคมี

เกิดจากโมเลกุลของน้ำหรือออกซิเจนทำปฏิกิริยากับแร่จนเกิดการละลาย ผุกร่อน

ทางชีวภาพ

เกิดจากกิจกรรมของสิ่งมีชีวิต เช่น รากพืชแทรกเข้าขยายรอยแตกของหิน

กระบวนการปรับระดับพื้นผิวโลก

การกร่อน

เป็นกระบวนการที่หินหรือดินแตกหักหรือหลุดเป็นก้อนเล็กจากตัวกระทำ เช่น ธารน้ำ คลื่น ลม ธารน้ำแข็ง

จากแรงกระแทก

กระแสน้ำหรือลมแรงจนเกิดการกระแทก หน้าผาหรือก้อนหินจนสึกกร่อนเป็นโพรง

จากการครูดถู

ธารน้ำแข็งหรือลมและน้ำพัดพาเศษหิน ก้อนกรวดทรายครูดถูพื้นผิว จนสึกกร่อน จนมีลักษณะเป็นแอ่ง หลุมบ่อ

จากการละลาย

น้ำทำปฏิกิริยากับแร่ในพื้นที่หินปูน ซึ่งน้ำจะละลายหินจนเป็นหลุมบ่อ ถ้า

กระบวนการปรับระดับพื้นผิวโลก

การพัดพาและการทับถม

เป็นกระบวนการที่เกิดคู่กัน เมื่อมีการพัดพาตะกอนออกไปจากที่หนึ่ง ทำให้เกิดการทับถมของตะกอนในอีกที่หนึ่ง

การคัดขนาดตะกอนด้วยการพัดพาของน้ำ

แผ่นดินงอกเกิดจากแม่น้ำ
พัดพาตะกอนมาทับถม

กระบวนการปรับระดับพื้นผิวโลก

การเคลื่อนที่ของมวล

เมื่อหินหรือดินมีน้ำหนักมากและอยู่บนที่ลาดชันมีโอกาสไหลหล่นมาตามแรงโน้มถ่วงของโลก อาจมีปัจจัยอื่น ๆ ร่วมด้วย เช่น น้ำ การสั่นสะเทือน

?

ภาพต่อไปนี้เป็นการเปลี่ยนแปลงทางธรณีกระบวนการใด

1

การกร่อนจากการละลายหินปูน

2

การกร่อนจากการครูดถู

3

การพัดพาและทับถม

4

โครงสร้างรอยเลื่อน

5

ทะเลสาบบนปากปล่องภูเขาไฟเกิดจากภูเขาไฟปะทุ

บรรยากาศภาค

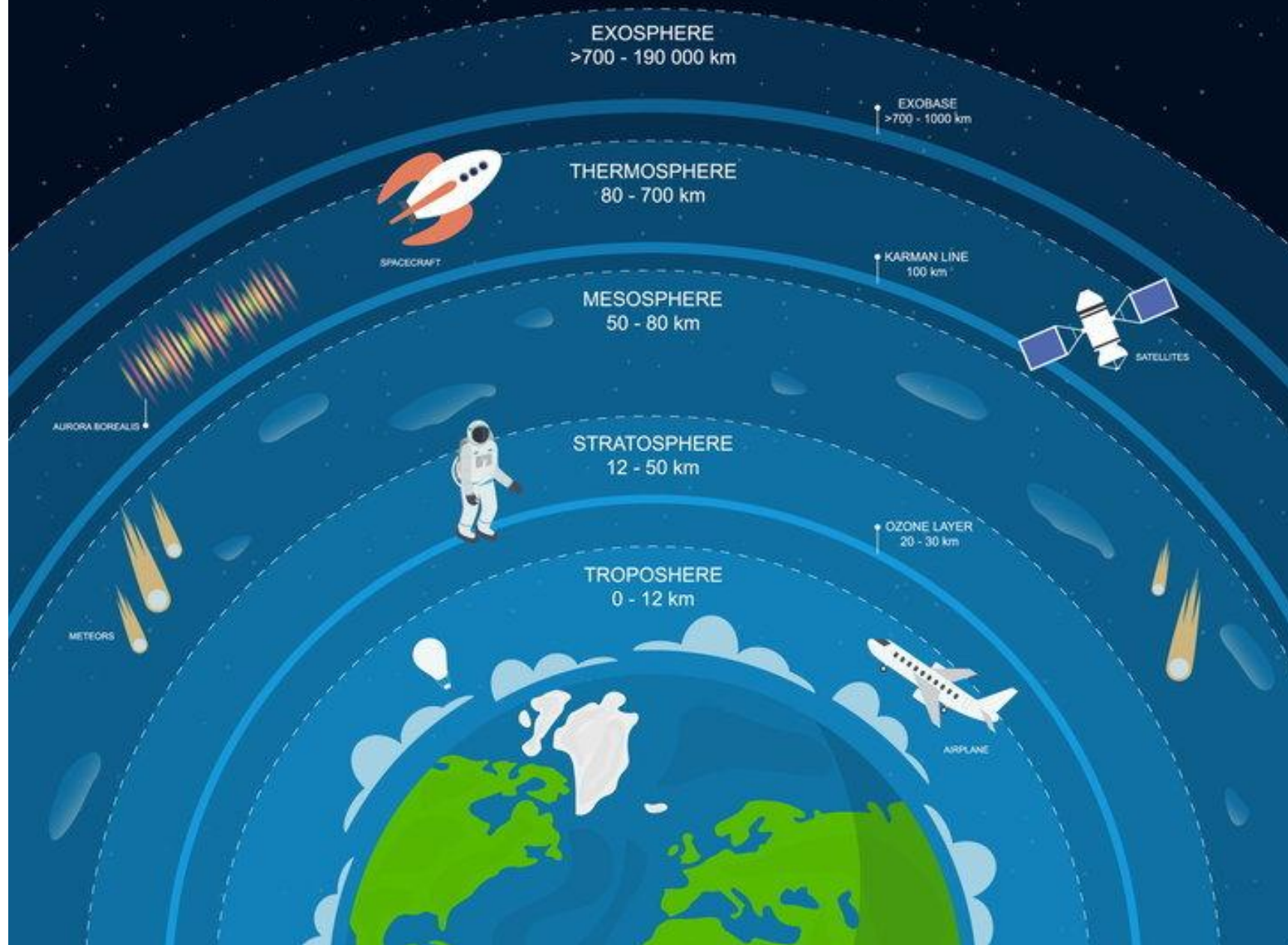
ความสูง

ชั้นบรรยากาศ

อุณหภูมิ

ATMOSPHERE

1. โทรโพสเฟียร์ (Troposphere)

เป็นชั้นบรรยากาศชั้นล่างสุด ห่างจากพื้นดินขึ้นไปประมาณ 10 กิโลเมตร หรือ 33,000 ฟุต เป็นชั้นที่มีมนุษย์อาศัยอยู่ มีลักษณะเด่นคือ อุณหภูมิมีการเปลี่ยนแปลงตามความสูง โดยอุณหภูมิลดลงตามระดับความสูงที่เพิ่มขึ้น ดังนั้น ยิ่งสูงขึ้น อุณหภูมิจะยิ่งลดต่ำลงในอัตรา $6.5 \text{ }^{\circ}\text{C}$ ต่อ 1 กิโลเมตร จนกระทั่งความสูงประมาณ 12 กิโลเมตร อุณหภูมิจะคงที่ประมาณ $-60 \text{ }^{\circ}\text{C}$ นอกจากนี้ชั้นโทรโพสเฟียร์ยังมีไอน้ำมาก ทำให้มีสภาพอากาศรุนแรงและแปรปรวน มีเมฆมาก เกิดพายุ และฝนบ่อยครั้ง

2. สตราโทสเฟียร์ (Stratosphere)

เป็นชั้นถัดจากโทรโปสเฟียร์ มีความสูงประมาณ 50

กิโลเมตร จากพื้นดิน มีอากาศเบาบาง ไม่มีเมฆและพายุ มีเพียง

ความชื้นและผงฝุ่น มีปริมาณความเข้มข้นของโอโซนมาก

โอโซนจะช่วยดูดกลืนรังสี **UV** จากดวงอาทิตย์ ไม่ให้ส่อง

มายังพื้นผิวโลกมากเกินไป นอกจากนี้เครื่องบินเจ็ทยังนิยมบิน

ช่วงรอยต่อระหว่างชั้นโทรโปสเฟียร์และสตราโทสเฟียร์

เนื่องจากสภาพอากาศนิ่งสงบ

3. มีโซสเฟียร์ (Mesosphere)

อยู่สูงจากพื้นดินประมาณ 85 กิโลเมตร อุณหภูมิที่พุ่งเข้าสู่ชั้นบรรยากาศของโลกส่วนใหญ่จะถูกเผาไหม้ในชั้นนี้ ขณะที่อุณหภูมิจะลดลงตามความสูง ยิ่งสูงขึ้นจะยิ่งหนาว และหนาวที่สุดประมาณ -90 องศา โดยพบบริเวณช่วงบนของบรรยากาศชั้นนี้ นอกจากนี้ยังมีอากาศที่เบาบางมากอีกด้วย

4. เทอร์โมสเฟียร์ (Thermosphere)

อยู่ถัดจากชั้นมิโซสเฟียร์ขึ้นไป มีความสูงจากพื้นดินประมาณ 85-500

กิโลเมตร อุณหภูมิในชั้นนี้จะสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว จนถึงระดับ 100

กิโลเมตร เนื่องจากอยู่ใกล้ดวงอาทิตย์มากกว่า 3 ชั้นแรก และจากนั้นอัตรา

การเพิ่มขึ้นของอุณหภูมิจะลดลง โดยอุณหภูมิในชั้นบนของเทอร์โมสเฟียร์

(Upper Thermosphere) จะอยู่ที่ 500-2,000 °C อากาศ

ในชั้นนี้มีแก๊สชนิดต่าง ๆ ที่เป็นประจุไฟฟ้า เรียกว่า ไอออน ซึ่งสามารถ

สะท้อนคลื่นวิทยุบางชนิด มีประโยชน์ในการสื่อสาร และกรองรังสีต่าง ๆ ที่มา

จากนอกโลกได้ เช่น รังสีเอกซ์ รังสี UV นอกจากนี้ดาวเทียมจำนวนมากยัง

โคจรรอบโลกอยู่ในชั้นนี้ด้วย

5. เอกโซสเฟียร์ (Exosphere)

เป็นชั้นบรรยากาศที่อยู่สูงจากผิวโลกตั้งแต่ 500 กิโลเมตรขึ้นไป ไม่มีขอบเขตชัดเจนระหว่างบรรยากาศและอวกาศ องค์ประกอบส่วนใหญ่เป็นแก๊สไฮโดรเจนและฮีเลียม เป็นบรรยากาศที่ห่อหุ้มโลกภายนอกสุด และจะกลืนเข้ากับห้วงอวกาศในที่สุด มีอุณหภูมิสูงเนื่องจากความร้อนจากแสงอาทิตย์ มนุษย์อวกาศต้องสวมใส่ชุดที่มีก๊าซออกซิเจนเพื่อช่วยในการหายใจ ดาวเทียมพยากรณ์อากาศจะโคจรรอบโลกในชั้นนี้

การเปลี่ยนแปลงทางบรรยากาศภาค

บรรยากาศชั้นโทรโพสเฟียร์ มีปรากฏการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น และส่งผลกระทบต่อสรรพสิ่งบน
พื้นโลก ได้แก่ อุณหภูมิ ความกดอากาศ ลม ความชื้น

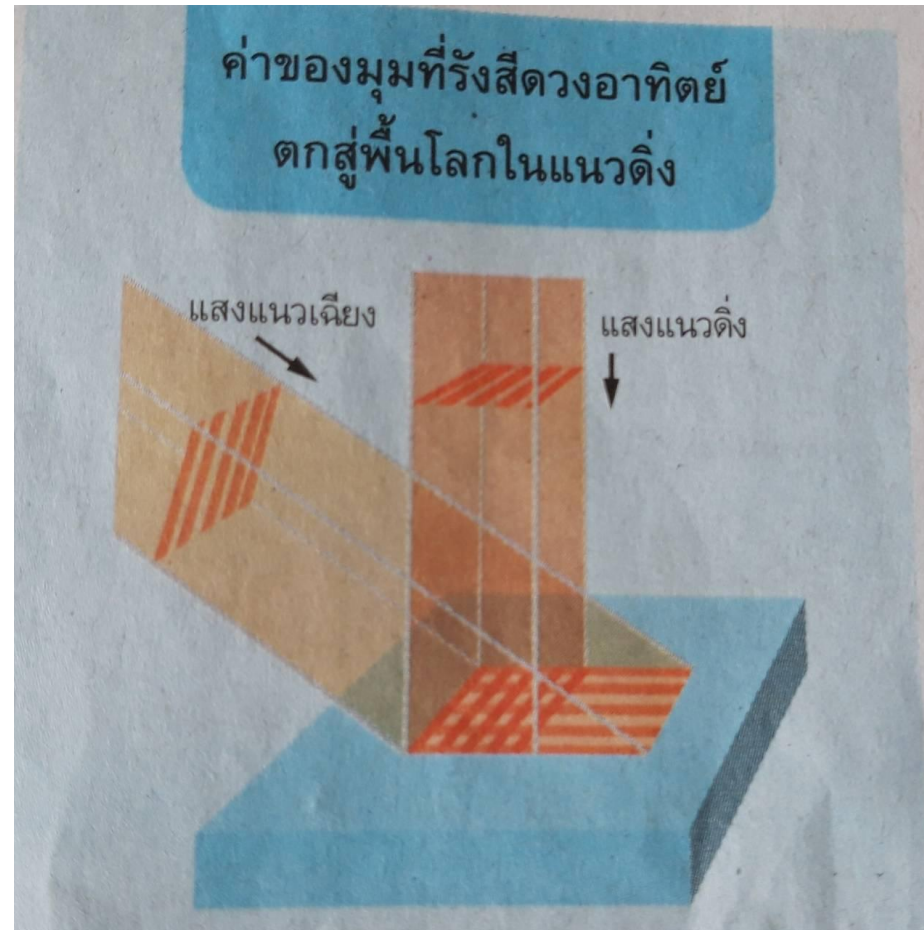
๑) อุณหภูมิ

บรรยากาศชั้นโทรโพสเฟียร์ได้รับความร้อนจากดวงอาทิตย์ และแผ่มายัง
พื้นโลก ทำให้ส่วนต่างๆของโลกได้รับพลังงานความร้อนแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ
ค่าของมุมที่ดวงอาทิตย์ตกมายังพื้นโลก ฤดูกาล ระยะใกล้ไกลระหว่างดวงอาทิตย์กับ
โลก ความแตกต่างระหว่างพื้นดินกับพื้นน้ำ

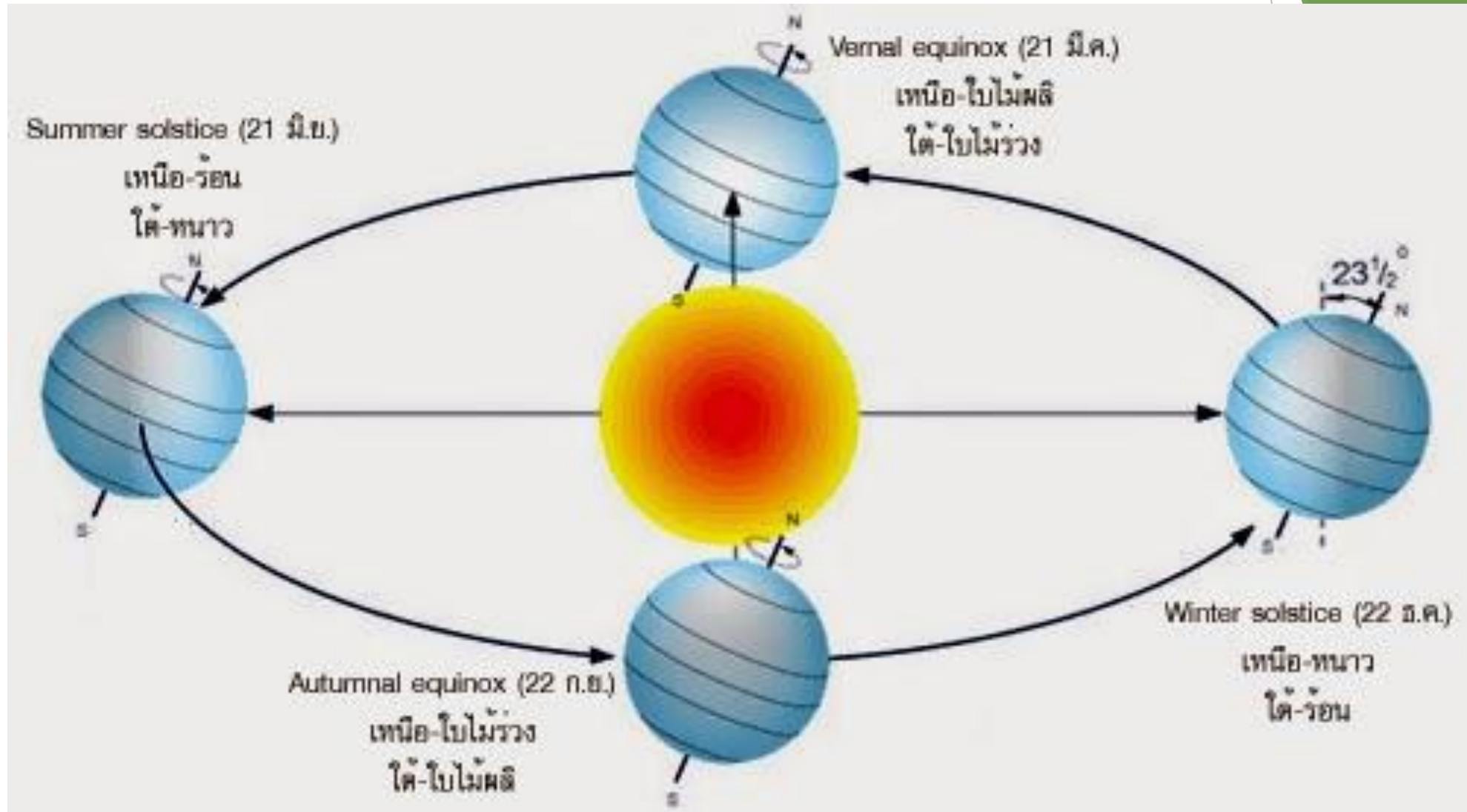

๑. ค่าของมุมที่ดวงอาทิตย์ตกมายังพื้นโลก

รังสีดวงอาทิตย์ที่ตกมายังพื้นโลกในแนวตั้งจะได้รับรังสีมากกว่าแนวเฉียง

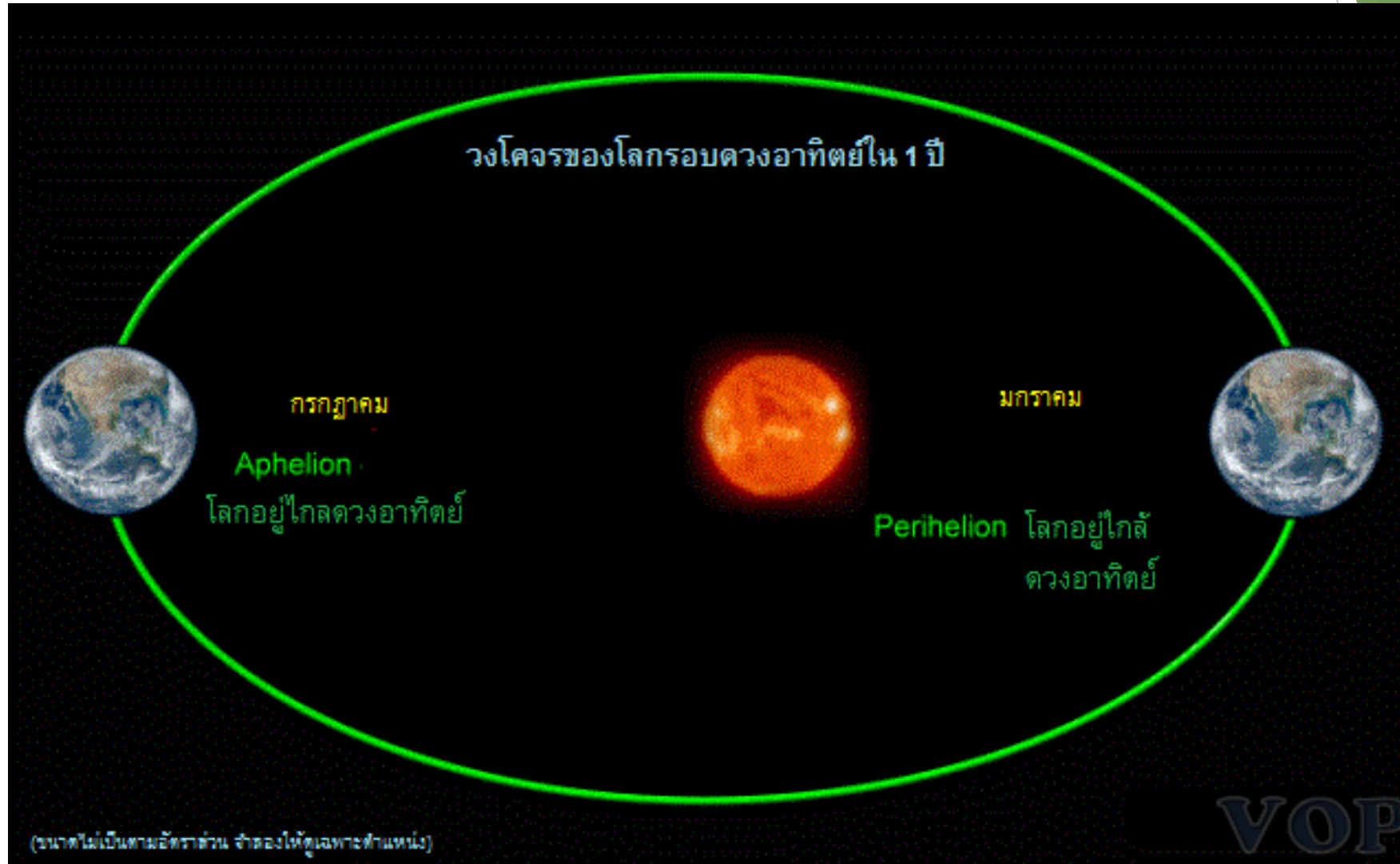

๒.ฤดูกาล

๓. ระยะใกล้ไกลระหว่างดวงอาทิตย์กับโลก

๔. ความแตกต่างระหว่างพื้นดินกับพื้นน้ำ

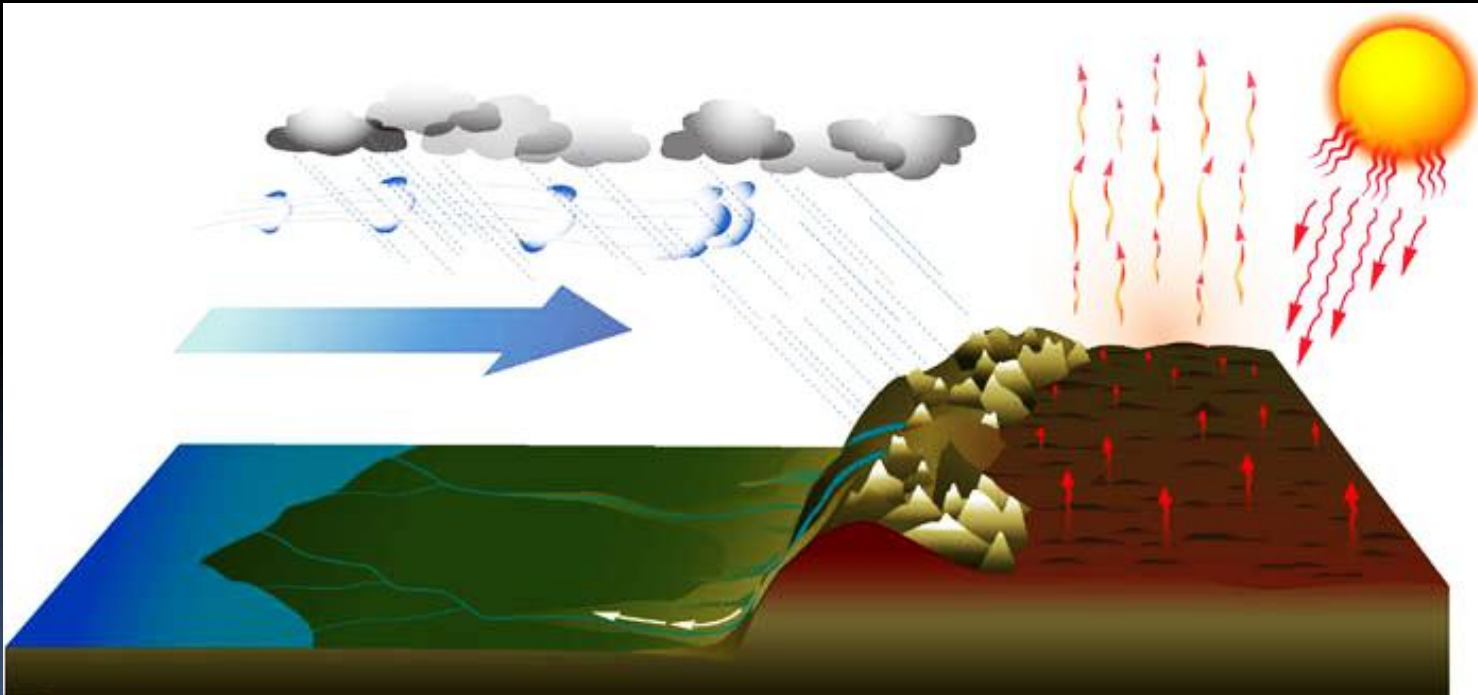

ความกดดันทางสังคม

ลมและพายุ

ลม เกิดจาก การเคลื่อนที่ของอากาศจาก บริเวณที่มีอุณหภูมิต่ำ (ความกดอากาศสูง) ไปสู่ บริเวณที่มีอุณหภูมิสูง (ความกดอากาศต่ำ)

- โดยลมจะพัดจากความกดอากาศสูงไปยังบริเวณที่มีความกดอากาศต่ำ
- โดยกระแสการไหลของลมจะหยุด หรือความดันของสองจุดมีค่าเท่ากัน

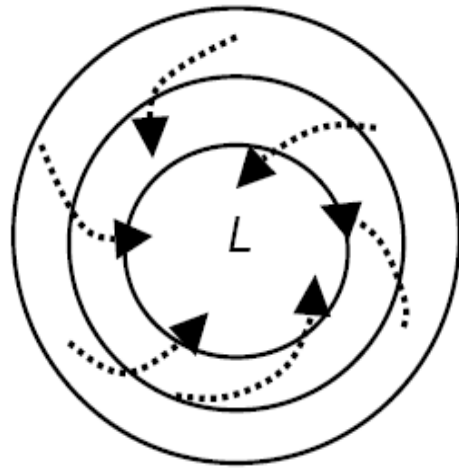

- สาเหตุของการเกิดลม
- **1.** เกิดขึ้นจากการที่บริเวณ **2** บริเวณมีอุณหภูมิแตกต่างกัน
- โดยบริเวณที่มีอุณหภูมิสูงอากาศร้อนจะขยายตัว ความหนาแน่นลด ความกดอากาศต่ำ จะลอยตัวขึ้นสู่เบื้องบน ส่วนบริเวณที่มีอุณหภูมิต่ำกว่า อากาศเย็นจะหดตัว ความหนาแน่นเพิ่ม ความกดอากาศสูง จะไหลมาแทนที่ อากาศร้อนทำให้เกิดลมขึ้น

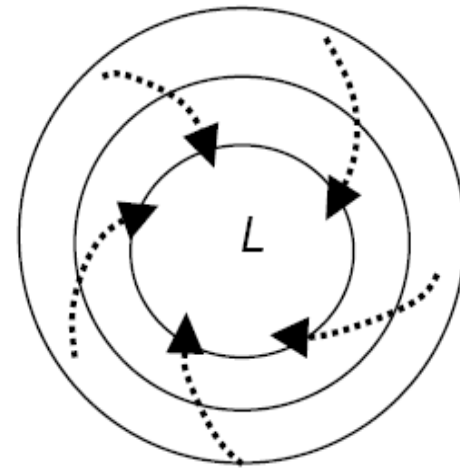
- สาเหตุของการเกิดลม
- 2. สภาพอากาศเหนือพื้นดินและพื้นน้ำ
- ในเวลากลางวันอุณหภูมิของอากาศเหนือพื้นดินจะสูงกว่าพื้นน้ำ เพราะพื้นดินรับความร้อนได้ดีกว่าพื้นน้ำ ส่วนในเวลากลางคืนอุณหภูมิของอากาศเหนือพื้นดินจะต่ำกว่าเหนือพื้นน้ำ เพราะพื้นดินคายความร้อนได้ดีกว่าพื้นน้ำ

- แบบจำลองทิศทางการหมุนของพายุหมุนนอกเขตร้อน

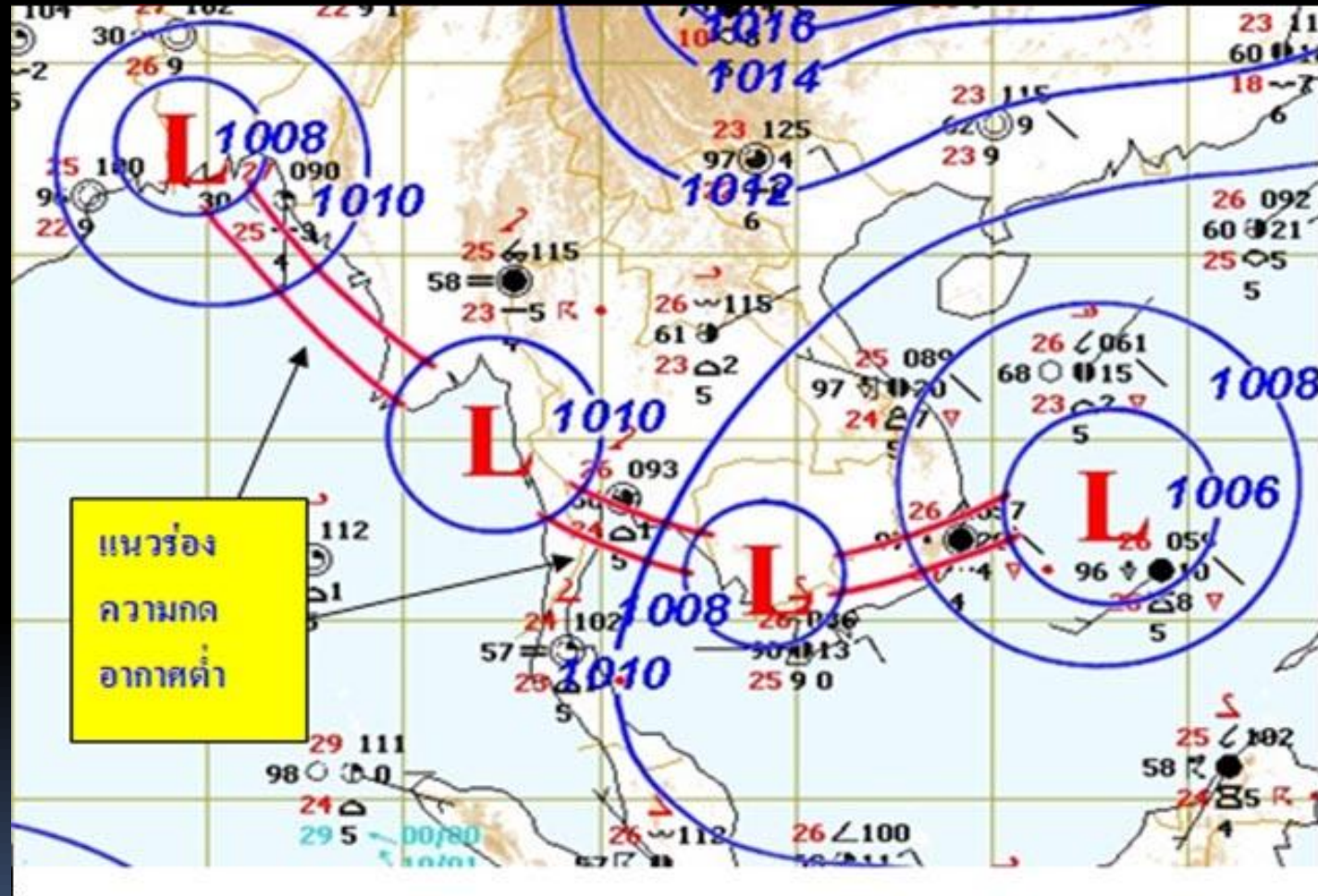

ซีกโลกเหนือ

ซีกโลกใต้

■ ร่องความกดอากาศต่ำ

รูปที่ 5. แสดงลักษณะของร่องความกดอากาศต่ำ ในแผนที่ผิวพื้น

ชนิดของลมและพายุ

- ลมประจำฤดูกาล

- ได้แก่ ลมมรสุมในประเทศไทย

(Thai Monsoon)

1. ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือหรือลมมรสุมฤดูหนาว
  2. ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้หรือลมมรสุมฤดูร้อน
-

ลมมรสุม

ลมมรสุมเกิดจากความแตกต่างของอุณหภูมิ
ระหว่างพื้นทวีปกับพื้นมหาสมุทร ซึ่งเกิดเป็นบริเวณ
กว้างและมีช่วงเวลาในการเกิดนาน

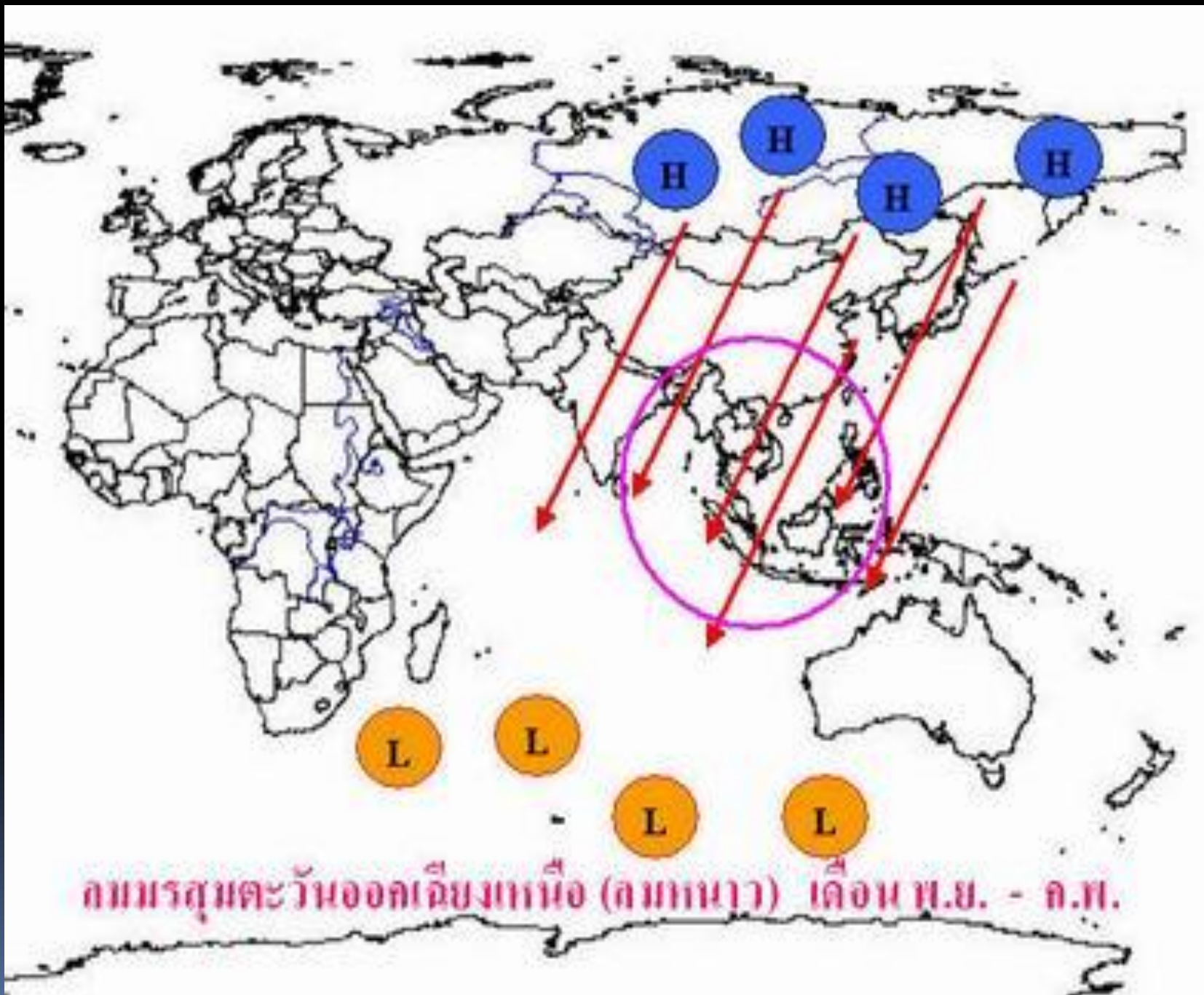

ลมมรสุมฤดูหนาว

- พัดจากประเทศจีนและไซบีเรียผ่านภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยมาจนถึงบริเวณอ่าวไทยตอนใต้
- พัดผ่านไทยตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายนไปจนถึงกลางเดือน กุมภาพันธ์
- ขณะพัดผ่านประเทศไทยจะทำให้อากาศมีหนาวเย็น

ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ / ลมมรสุมฤดูหนาว

- เป็นลมที่พัดผ่านประเทศไทยในช่วงฤดูหนาวประมาณเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์
- พัดเอาความหนาวเย็นเข้ามา

ลมมรสุมฤดูร้อน

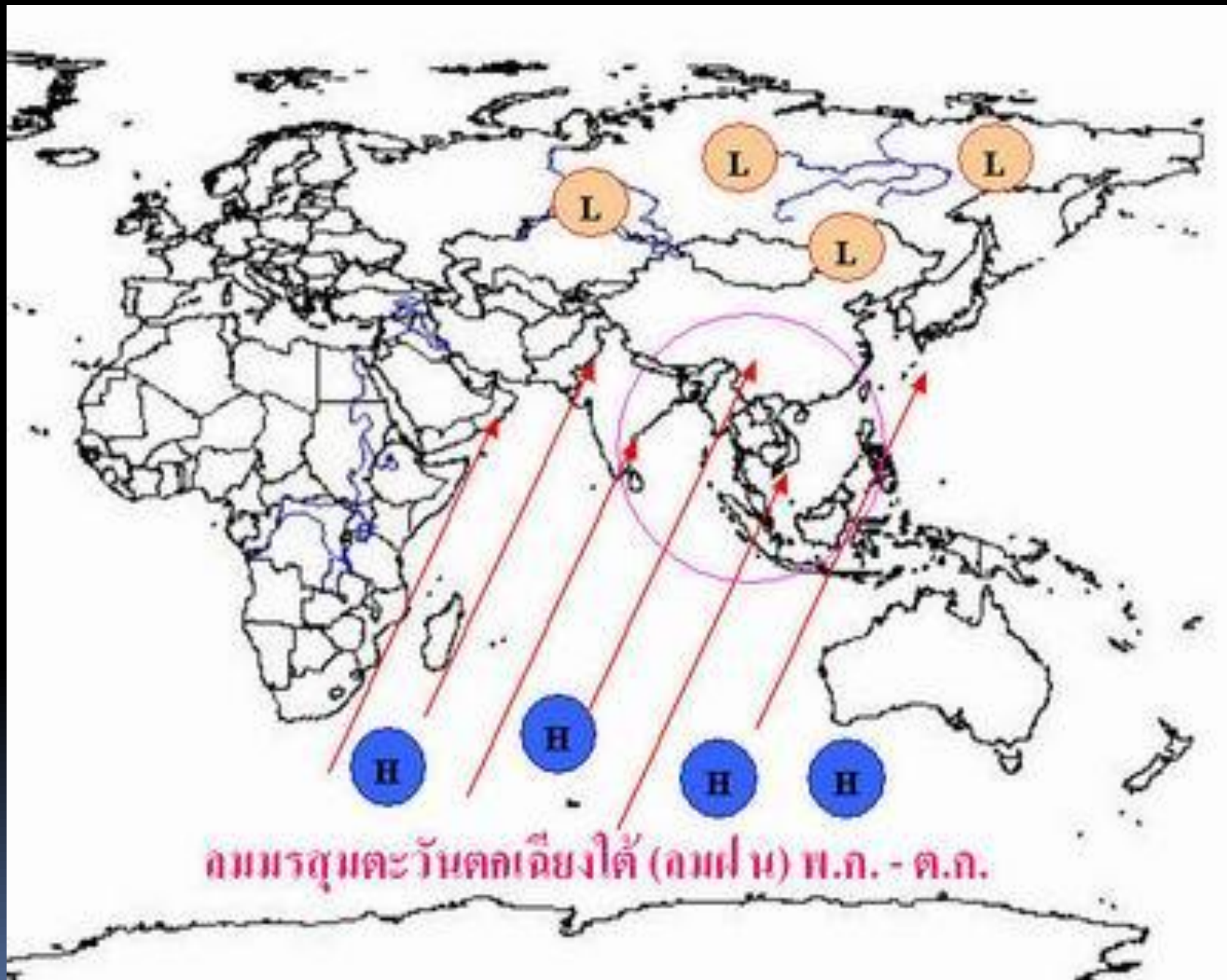
- พัดจากมหาสมุทรอินเดียผ่านอ่าวไทย ละปะทะขอบฝั่ง ตะวันออกของอ่าวไทย
- พัดผ่านไทยตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคมจนถึงกลางเดือน ตุลาคม
- ขณะพัดผ่านประเทศไทยจะพัดพาไอน้ำจากมหาสมุทร มาด้วยจำนวนมาก ทำให้มีฝนตกชุก

ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้/ลมมรสุมฤดูร้อน

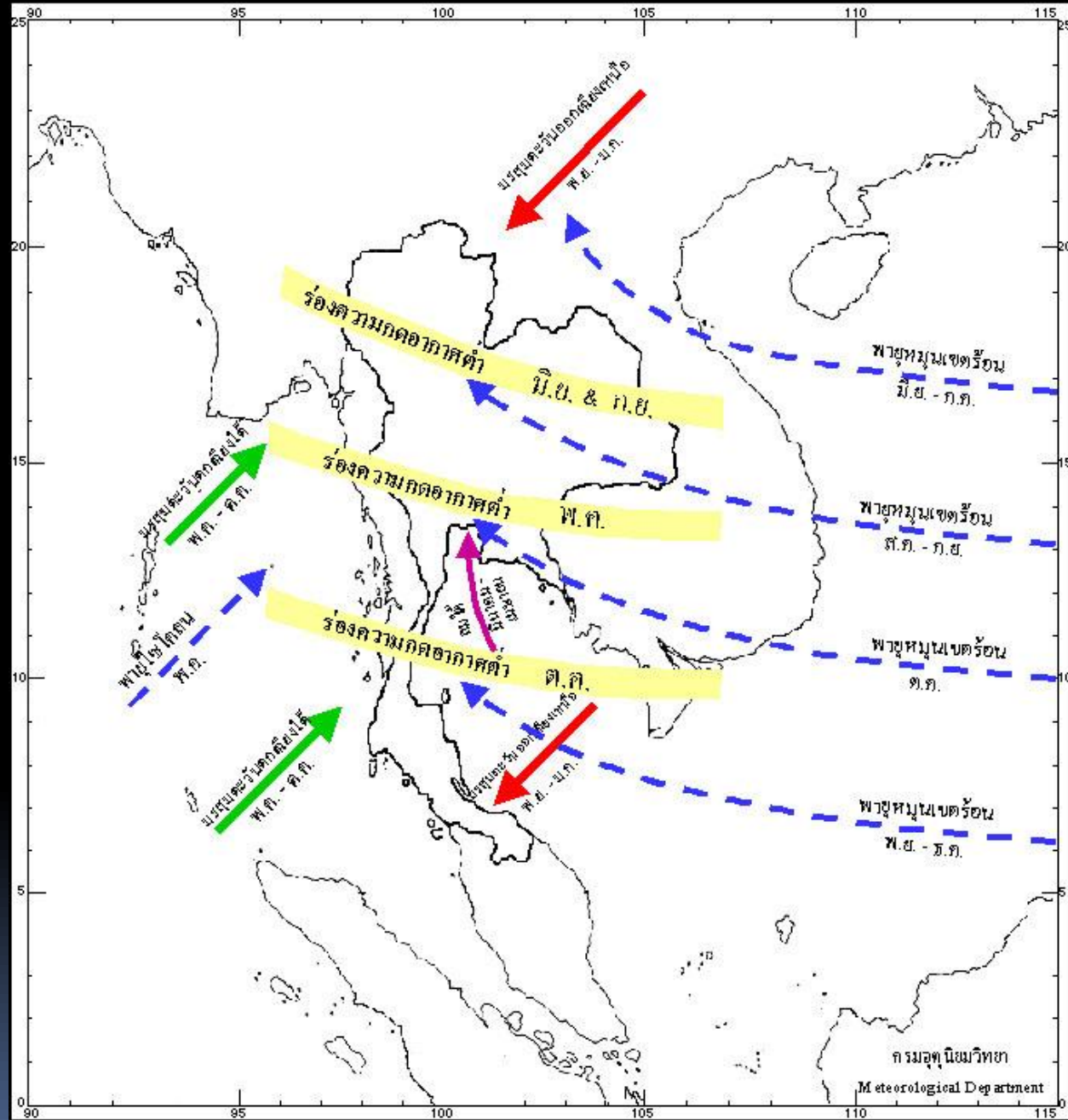
- เป็นลมมรสุมฤดูร้อน เกิดในช่วงเดือนพฤษภาคม ถึงเดือนตุลาคม รวมระยะเวลากว่า 5 เดือน ที่พัดผ่านประเทศไทยในช่วงฤดูฝน
- พัดเอาความชื้น ทำให้เกิดฝนตกในภาคใต้

ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้

เป็นช่วงที่พื้นดินได้รับแสงจากดวงอาทิตย์เต็มที่ทำให้พื้นดินได้รับความร้อนมากกว่าพื้นน้ำ อากาศบนพื้นดินจึงลอยตัวสูงขึ้น อากาศเย็นจากท้องมหาสมุทรจะเคลื่อนตัวนำพาความชุ่มชื้นและไอน้ำเข้ามาสู่ภาคพื้นดิน มักมีฝนตกมากทั่วไป เป็นช่วงฤดูฝนในประเทศไทย

ลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ (ลมฝน) พ.ค. - ต.ค.

ความชื้นในบรรยากาศ

สถานะของน้ำในอากาศ

- ในบรรยากาศมีน้ำอยู่ 3 สถานะ คือ แก๊ส ของเหลว และของแข็ง
- เมฆ มี 3 แบบ ตามระดับความสูง
- -เมฆระดับสูง 6 กม. ขึ้นไป เช่น เมฆซีร์รัส มีลักษณะเป็นเส้นปุย
- -เมฆระดับกลาง 3 – 6 กม. เช่น เมฆคิวมูลัส มีลักษณะเป็นก้อน

การเปลี่ยนแปลงทางบรรยากาศ : เมฆ

เมฆชั้นสูง

อุณหภูมิต่ำมากและไอน้ำน้อย
มองเห็นได้ชัดเจนช่วงฤดูหนาว
ที่ท้องฟ้าโปร่งใส

ซีร์รัส (cirrus)

ซีร์โรสเตรตัส
(cirrostratus)

ซีร์โรคิวมูลัส
(cirrocumulus)

เมฆชั้นกลาง

อุณหภูมิปานกลางและไอน้ำ
ขนาดเล็ก เป็นละอองน้ำสีขาว
บางครั้งจับตัวเป็นก้อน

แอลโตสเตรตัส
(altostratus)

แอลโตคิวมูลัส
(altocumulus)

เมฆชั้นต่ำ

อุณหภูมิสูงและไอน้ำมาก
มีเมฆที่ทำให้ฝนตกหรือ
หิมะตกได้

นิมโบสเตรตัส
(nimbostratus)

สเตรโทคิวมูลัส
(stratocumulus)

คิวมูลัส
(cumulus)

คิวมูโลนิมบัส
(cumulonimbus)

สเตรตัส (stratus)

▶ VDO Clip

เมฆซีร์รัส

เมฆคิวมูลัส

3.เมฆระดับต่ำ สูงไม่เกิน 3 กม. มีลักษณะเป็นแผ่นเชื่อมต่อเนื่องกัน
เช่น เมฆสเตรตัส

หยาดน้ำฟ้า

- เป็นชื่อรวมของสถานะต่าง ๆ ของน้ำในบรรยากาศ
- ฝน (Rain) เป็นหยดน้ำมีขนาดประมาณ 0.5 – 5 มิลลิเมตร ฝนส่วนใหญ่ตกลงมาจากเมฆนิมโบสเตรตัส และเมฆคิวมูโลนิมบัส

- ฝนละออง (Drizzle) เป็นหยดน้ำขนาดเล็กกว่า 0.5 มิลลิเมตร เกิดจากเมฆสเตรตัส พบเห็นบ่อยบนยอดเขาสูง ตกต่อเนื่องเป็นเวลานานหลายชั่วโมง
- หิมะ (Snow) เป็นผลึกน้ำแข็งขนาดประมาณ 1 – 20 มิลลิเมตร ซึ่งเกิดจากไอน้ำจากน้ำเย็นยิ่งยวด ระเหิดกลับเป็นผลึกน้ำแข็งแล้วตกลงมา (เคยมีหิมะตกที่จังหวัดเชียงราย ในปีที่อากาศหนาวเย็นมาก)
- ลูกเห็บ (Hail) เป็นก้อนน้ำแข็งขนาดใหญ่กว่า 5 เซนติเมตร เกิดขึ้นจากกระแสในอากาศแนวตั้งภายในเมฆคิวมูโลนิมบัส พัดให้ผลึกน้ำแข็งสะสมตัวจนมีขนาดใหญ่และตกลงมา

ลูกเห็บ

หมอก

- หมอก คือ ละอองน้ำขนาดเล็กที่มองเห็นได้ด้วยตาเปล่าซึ่งละอองน้ำเหล่านี้ เกิดจากการกลั่นตัวของไอน้ำที่ลอยอยู่ในอากาศใกล้กับพื้นดิน หมอกมักจะเกิดขึ้น เมื่ออากาศอุ่นและชื้นมาปะทะกับอากาศเย็น ไอน้ำจะกลั่นตัวเป็นหมอก ดังนั้น หมอก ก็คือเมฆที่เกิดใกล้ผิวดินนั่นเอง